

Latweeschu Awises.

Nr. 43.

Zettortdeenâ 25. Oktober

1856.

Awischu-sinass.

No Spanjeru-semmes raksta, ka Keh-nineene nozehlfuse to stipro Ministeru D'Donnelu, kas scho waffar ar to leelo dumpi bij eezehlees par waldineeku, bet naw labbi deesgan waldijis. Gezehlfuse jaunus Ministerus un teikuse, ka wiinna nu patte faru semmi gribboht walidiht. Lai Deews tai dohd spehka un sapraschanas deesgan, nemeerigus Spanjerus sawaldiht, jo ir tur taggad dahrgi lai, naudas un maises truhkums. — Ur to naudu taggad ihsti krussts Sprantscheem un Calendereem. No spahrkasshem un krahshnas lahdehm (Bankehm) laudis isnemem tik dauds naudas, ka brehz schahs leelu leelas baggatas lahdes palitschoht tukfchas un buhschoht bankerutte. Urri Kineseri faru tehju un prezzi bes fudraba naudas ne buht ne dohd, ta ka wiffa fudraba nauda turpu aiseet un Ciropa paleek tukfcha no tahdas naudas. Tad nu ar to behdas leelas, kamehr to leetu atkal eegrohsis. — Pasaule wehl naw redsejuse tahdu leelu sahdsibu kahdu padarrijuschi tee wihri, kas tahs naudas grahmatas turr, kas peederr Sprantschu dselves zekkeem. Schec panehmuschi kahdus 35 Milljonus rub. papihra naudas un ar dampfuggu aisbehguschi us Ameriku. Paslehpuschees gan zik sinnadami, tomehr polizeja tohs dabbujuse rohkas, bes ween to leelaku meisteri wehl ne. Dsirdehs fur to naudu likfuschi, zik no tahs warrehs sadabbuht. Ir to meisteri, kas Londone tahs leelas glahschu-pils naudu, kas tam bij us-tizzeta, dauds fimts tuhft. rub. issadsis, Kopnagenes pilsata fanemts tappis. Pelnituteesu nu gan dabbuhs. — Pruhfchu, Spran-

tschu un Gistreikeru waldineeki teem Schweizerem peekohdinajuschi, lai jelle islaisch no zeetuma un teefahm tohs, kas Meischatelle to dumpi bij zehlfuschi un gribbejuschi lai schi semmite atkal nahktu appakfch Pruhfchu Keh-nina waldishanas. Schweizeri wehl ne gribb pehz schi padohma darriht, un nu fakka, ka Parise atkal fanahfchoht wiffu waldineeku weetneeki, un spreedischoht par scho leetu, ka arri par zittahm leetahm, fur waldineeki ne warr paschi fa-eet weena prahta. Jo Neapeles Kehninsch wehl ne padohdahs un ne padohdahs Sprantschu un Calenderu padohmam, kas gribb lai faru waldishanu pahrtaisa pehz wiinu prahta. Gan luhguschi, gan draudejuschi, bet welte. Sohla nahkt ar farra-kuggeem, bet welte. Tad nu Calenderi un Sprantschi pawehlejuschi lai wiinu weetneeki no Neapeles iseet ahra — un Calenderu farra-kuggi jaw rahdahs pee Italias juhmalahm. Turprettim Napoleons un zitti waldineeki ne gribb, ka Neapeles Kehninam ar waru un faru buhs us-eet, jo zik tad tahda masa semmite spehj turretees prett tik stipreem. Tadeht Sprantschi un Calenderi effoht fohlijuschi, ka gan nahfchoht ar kuggeem, bet ne us faru, tikfai gribbedami to semmi pasargah, lai dumpis tur ne iszekahs. Zitti atkal raksta ta. Kad Gistreikeri eetaisijuschees Italias seemeta-dakka, Sprantschu saldati fenn gaddeem jaw stahw Rohma, tad nu Calenderi arri gribboht eetaisitees Neapele, Italias deenas-widdus dakka, pehz ka tee jaw fenn deenahm tihko; bet to neweens teem ne gribb wehleht. — Urri Calenderi taifahs, neeka mainas mekledami, us faru prett Perseereem, gribbedami ir te eetaisitees par padohma

dewejeem un sinnatajeem un tà sawu spehku Widdus=Ufià wairoht. Tadeht nu fuhta no Indias karra-kuggus us Perseru jubras libkumu (skatteesUfiàs lantkahrte un isstahstifchana), un ja Perseris tuhdat ne padohdahs, tad buhs karsch ar Persereem. Sa ne nahk zitti paligà, tad tohs gan ahtri uswinnehs. — Pa tam Sprantschi Awrikà, Alschires semme wehl kauhahs ar Kabileescheem, tohs gan winne, bet ir affins isleeschanas un darba tur deesgan. — Pee Dohnawas grihwees arri wehl ne warr kluht gallà, ar to jaunu rohbeschu weschanu un ar Moldawas uu Walakajas waldischanas eetaifischanu. Parises meerra-derribà irr nospreeduschi: ka wisseem waldineekem buhs fuhtiht us Wallakaju weetneekus un eetaifiht kummissjoni, kas nospreesch, kahda lai nu irr ta waldischana un tee likkumi, kas schahs semmes walda. Bet nu schi kummissjone sawu darbu wehl ne warr sahkt, jo Gistreikeru un ir Turku saldati ne eet un ne iseet ahra no schahm semnehm, arri Calenderu karra-kuggi ne iseet ahra no mellas jubras ka gan nospreests, — tadeht tee zitti waldineeki nu prassa, lai schee atstahj un aiseet, bet tà ne darra. Wehl tee waldineeki sawa starpà naw salihkusch: woi no Walakajas un Moldawas buhs taifiht tiklai weenu weenigu walsti jeb 2 walstis, kas stahw appaksch Turku sinas. Katram saws padohms un neweens par to karru ne gribb zelt; tadeht gan fanahks atkal Parise un ir scho leetu tur meerinahs un spreedihs libds ar to strihdi par Neäpeles Kehninu un Greekeru semmi, no kurras Sprantschu un Calenderu saldati arri wehl naw isgahjusch, ka waijadseja. — Turki taifahs us stipru karru prett to masu Montenegrineru kalnainu semmiti pee Gistreikeru un Turku rohbeschee, ne zik tahlu no Udriatikas jubras. Bet Gistreikeri to karru ne gribb wehleht un gribb to leetu ar labbu islibdsinaht. Ne sinn woi spehs, jo schee kalnu-kaudis ar Turkeem wezzu wezzee eenaidneeki un muhschigi teem kibbeles un karsch bijis. Montenegri-

neri irr Kreemu tizzibà, stipri karra-wihri, un leelakais gohds un preeks teem effoht kahdu Turku nokaut. Sa fanahks Parise, tad ir scho leetu gan meerinahs. — Kineseru walsti wehl tas pats leelais dumpis un nemeers ka bijis; kauhahs un darra breesmu darbus bes sinas, bet pa tam fw. Kristiga tizziba tur eetaifahs jo deenas jo wairak. Lai Deews Kungs swehti mihtus Missjonarus.

Nahkoschà peelikkumà jums sahksim stahstiht itt gruntigi par Missjones darbeem pa wissu pasauli, un itt ohtrà neddekà ar Deewa paligu teem Kristus draugeem par to stahstifim, ka ta Deewa walstiba wirf semmes wairojusees. Tizzu ka muhsu deewabihjigee lassitaji tahdas sinas ar preeku usnems, kas gan pateesi derr sinnaht ifkatram, kas to Kungu mihle un dsennahs pehz debbesu walstibas leetahm. Tahdas sinas par Missjoni likkim ir nahkoschà gaddà ikohtrà Awischu pelikkumà tadeht, ka dauds pehz schahm sinnaht kahro, bet ihpaschas Missjonu=Awises turreht un maksahst laudim nahktu par gruhti.

§—3.

Ahbolinsch ar tschetrachm lappinahm.

Preeksch 23 gaddeem dsihwoja leelà Amburges pilstatà wihrs kahds, kas taifjahs sawu tehwa semmi atstahnt un us Seemel=Ameriku eet tur apmestees. Daschu gaddu wihrs bija krahjis, kamehr warreja tik dauds naudas sakraht, zik wajadsigs eeksch Seemel=Amerikas kahdu semmes gabbalu nopirkt. Bet Deews winnam bija palihdschis. Naudas bija; wissas leetas bija pahrdohsas, wisseem labbeem draugeem un raddeem bija labdeenas atdohsas; kuggineekam kahdam, kas us Seemel=Ameriku brauze bija par libdsnemschanu leela nauda aismakfata; us zittu ne ko ne gaidija, ka us labbu, isdewigu laiku un wehju. Un arri labs laiks atgaddijahs. Kuggineeks taifahs us prohameeschanu un fakka reisineekam, lai taifitohs wakkarà pulsten peezos gattaws. Kad dsirdeschoht treschu

schahwenu no fugga, tad laifs nahlt. Reisineekam wehl bija kahdas 5 stundas laika. Wats nesinnadams ko darriht winnam eeschahwahs prahat wehl weenreisi ahtri aisfreet us tahm weetinahm, fur behrna un jaunekla deenäs ar zitteem bija preezigas deenas peedsihwojis. Pee pilsata walna bija leeli dahrsi un plahtschi, fur fwehtdeenäs dauds laudis fa-eetahs un lustejahs, fa jaw neleetigi pilsatneeki eeradduschi darriht. Us tahdu dahrsu arri reisineeks aisgahje. Upluhkoja wehl weenreisi labbi wissas mallu mallinas, peeminneja wissas preeku un behdu deenas, ko schinni pilsata peedsihwojis, peeminneja tehwi un mahiti, fas jaw daschu gaddu semmes flehpi gulleja, noraudajahs un taisijahs eet atkal prohjam. Gedams winsch eerauga ahbolinu ar 4 lappinahm. Wezzi laudis fakka, fa tam, fas ahbolinu ar 4 lappinahm atrohdoht, leela laime effoht. Muhfu reisineeks nopluz scho ahbolinu un gribb to par peeminneschanu panemt lihds. Bet ne dabbuja scho lappinu kulle eebahst, jo waktineeks peeftreen, fas reisineekam ne tauj ne no weetas eet. Zeeti bija aisleegts dahrsa arri to masaku lappinu pluhkt noht. Kas kahdu pufkiti, jeb lappinu nopluzze, to wedde us palizeju un tur bija nauda jamakfa. Muhfu reisineeks scho likkumu wissai bija sawas behdas un dohmäs aismirsis. Winsch waktineekam gribb to strahpes naudu makfah, kad tik tiktu wakkam, jo no fugga weenreisi jaw bija schauts. Bet waktineeks, gohda wihrs buhdams ne rehkina ne par ne ko, ne nemm ne kahdu dserramu naudu, ne warroht ahtraki us palizeju west, kamehr ohtrs waktineeks atnahls ar wiinu mainitees. Ne ko darriht, reisineekam jagaida, kamehr jauns waktineeks atnahlt. Nu gan steidsahs us palizeju, bet kamehr aiseet schurp un turp irr jaw no fugga ohtru reisi un treschu reisi schauts; gan nu steidsahs us ohstu, bet fuggis jaw prohjam, steidsahs ar masu laiwinu pakka, bet ne dohmaht; Deews fuggim labbu wehju dewis, un

fuggis eet fa putnis prohjam. Reisineeks palikke dikti behdigs; leelu naudu effoht aismakfajis fuggineekam par lihdsnemschanu un tanu effoht japaspehle. Deews sinn, kad atkal ohtru fuggi atraddih, fas us Seemel-Ameriku brauz, jo ruddens jaw effoht klah. Reisineeks ne sinn woi dufmotees us sewi, woi us Deewu. Nahrmett Deewam, fa tam ta waijadseja notikt, woi tad Deews ne warretu likt isdohtees pehz prahat. Bet ne zil ilgi atkal atrohnahs fuggis fas brauz us Seemel-Ameriku. Aismakfa atkal kapteinam naudu par lihdsnemschanu; panemm wissas leetas lihds un dohdahs pee laika jaw us fuggi. Wezzam fugga kapteinam stahsta zil flitti jaw weenreis effoht gahjis, bet wezzais atbild: draugs ne kurneet prett Deewu. Weenreises juhs paschi effeet wainigi, kalabb juhs effat darriuschi prett likkumeem un tad juhs ne sinnajt, kahds padohms Deewam. Ohtru rihti pazehlahs derrigs wehisch un fuggis isfrehje no ohstas ahra leela juhra eeksha. Laifs bija jauks. Kapteine un muhsu reisineeks abbi lasa awises. Us weenu reisi kapteine sneeds muhsu reisineekam awischu lappinu un fakka, lai lassoht, fas tur stahwoht. Muhfu reisineeks lasa, fa tas fuggis ar ko ne isdewahs winnam braukt us Seemel-Ameriku effoht preeksch 4 deenahm ar wisseem zilwekeem nogrimmis juhra. Kad reisineeks bija schohs wahrduß lassijis, tad winsch palikke bahls fa palags un sawas rohkas fanemdams winsch fazzija: „Uß es negudrs zilweks, fa es warreju prett Deewu kurneht un Deewa darbus smahdeht. Ko Deews darra, irr labbi darrihts!“

H. K.

Kur bebris?

Par bebris dasch ko warretu stahstih scho Awises, — jo bebra dsihwoschana irr gudra un apdohmiga, — bet Latweeschu walloda jaw irr isstahstischana un bilde klah, tai grahmatina kurrei wirskakts: „Pasaule; ohtra grahmatina. Tchrpatä 1853.“ Sch

tif gribbeju peeminneht ka bebrei Kursemme gan bijuschi arridsan, bet zif sinnu, nu jaw buhs drihs kahdi 70 gaddi kamehr pehdigu no fehre. Bebra-kahrli mums gan atliffuschi, bet bebrei pagallam. Warr buht ka Widsemme fur tee ilgaki stahwejuschi, kahdi wehl usturrejuschees no bebru-jehgereem. Wezzas sinnas fakka bebrei effoht bijuschi pee Dukera-jeb Dihkera-muischas, Ruhjenes kirspehle Walmares aprinki, un pa kahdahm weetahm Ruhjenes-uppe, arri Maddalenes kirspehle Rihgas aprinki, — un Luggaschu kirspehle Walas aprinki, wehl arri pee Sallazzes uppes. Pawassara, 1784ta gadda, bebrei itt augstus dambjus bija zehluschi, kadeht dohmaja us leelu uppu uspluhdeschanu; bet ne uspluhde wifs par warru. — Ja Widsemme kas, kam schahs Uwises nahf rohkas, ko sinnatu wairak isteikt fur bebrei wehl bijuschi Widsemme, zif ilgi tahdus wehl redseja, un woi wehl kaut fur rohdaht, tas luhdsams lai jelle to darra schinnis Uwises.

H. R.—II.

Ka swirbulim gabje.

Balloschi weenreis fawu perrekli eetaisijahs augsta kohka. Tad tur gaddijahs lapfa un isleelijahs, ka winna uskahps un ligsoa ar wissu perrekli nonems ja labpracht winnai nedohschoht weenu behrnu. Par to ballodischi lohti istruhkaks un galla arr nomette weenu behrnu semme; lapfa to sagrahbuse gabje prohjam. Kad winna wairs ne bija redsama swirbulis peegahje pee balloscheem un eeteize, kad lapfa arr nahf atkal atpaktat, lai ne dohd neka; lai tif atbild, ka effoht sawa ligsoa; ja ko gribb, lai uskahpi drohschi augscham. Ne zif ilgi tad lapfa atkal bija flahht bet pawelti — ne dabbuja neneeka. No kurrenes ta gudriba balloscheem bija zehluschees — to lapfa

mannija drihs: gudrineeks swirbulis ne zif tahli ehrekschos bija pasehdees. Tew jaw dabuschu, — ta dohmaja un peegahjusi fazzija: „Et kahda branga dsihwe putnim gaisos! Skreet warr fur tif gribb un nekur naw jabaidahs no meddineeka. Bet tas gan naw labbi, ka juhs seema ne no falna ne no wehja ne warreet fargatees.“ Swirbulis leelidamees atfakka: „Ko gan wehisch mums warr darriht? Kad pubsch no labbas puffes, tad bahscham galwu appaksch kreisu spahrni; kad eet no kreisas puffes, bahscham mehs galwu labbam appakscha, un ta itt brangi no wehja un no falna warram isglahbtees.“ Garru reisi te nu runnajoht un pluffschejoht lapfa teize: „Tu fehdi par augstu, man aufis jaw tapatt beefas, — ne warru tew fadsirdeht, nahz jelle bischkin flahht.“ Semmak nonahfuschu lapfa prassija: „Ka tad darra, kad wehisch nahf no preekscha?“ To nu swirbulis itt flaidri gribbeja lapfai eerahdiht, lai wairs ne nizzina putnu kahrtu, ka no wehja ne warr glahbtees, — un bahse galwu pakruhti spalwa eekscha stary kahjahm. Bet lapfa, ne flinka, grabbe swirbuli un apehde. Ta gabje tai reisa swirbulim, kas zitteem padohmu dewe, bet pats fewim bija muklis. W. S.—g.

Gluddinaschana.

No frohna Erzogumuischas pagasta-teefas tohy zaur scho sinnaus darrihts, ka ta atliffuse mantiba ta nelaike laiwweddeja, Jelgawas birgela Pechter Malinowsky, pastahwedama eeksch diwi seelahm praktsaiwahm, ohsola-felka preeksch laiwwubweschanas, eeksch labbibasmaiseem un zittahm seetahm, tanni 3. Novemberi f. g. fesdeenä, no pufesdeenas pulstien 12, eeksch Lapsmuischas Stuhmann-Lieze-mahjahm zaur aufzioni teem wairak-fohlitajeem prett tuhlt maksaschannu pabrdohta taps.

Erzogumuischa, tanni 13. Oktober 1856.

(S. W.) ††† Borgmeister, preekschfehdetais.
(Nr. 870.) A. Monkwicz, teef. ftrihw.

Lihds 22. Oktober d. Rihga atnahfusch: 2003 fuggi un isgahjuschi 1786.

B r i h w d r i f f e h t.

No juhrmallas-gubernements augstas waldischanas puffes: Oberlehrer G. Blaes, Zensor. Jelgawa, tai 22. Oktober 1856.
No. 232.

Ratweeschu Alwischu

Nr. 43.

peeliffum s.

1856.

Deewa pulksteni.

Starp wisseem teem Keisereem, kas zittfahrt par leelu Wahzwalsti waldija, neweenam dsihwojoht ne bija tik dauds nelaimes un mirstoht tik neschehligs gals ka Indrikam tam zettortam. Slikti bija tee padohma-deweji, kas jau no jaunahm deenahm wiinna weeglu prahtu ne bij waldijusch, bet jo wairak us launu mahzjusch, ta ka wifs wiinna padohms un prahts bij wissai schaubigs un nepastahwigs. Wfchs un ahtrs winsch schodeen uskritte ir leelam wihrum, bailigs un ismissis rihtdeenu bihjahs no pat masa behrna, labs un schehligs winsch daschbrihd peedewe ir leelu mainu, bes scheloschanas fohdija pat masaku. Kad pats usnehme to waldischanu, tad neka ne isdewahs labbi, un ko ween usdohmaja darriht, bij moi pascham moi walstei par skahdi. Paschi wiinna laudis no Sakschu semmes zehle dumpi prett wiinnu, un Keiseram bij jabehg preefsch winneem; bet wehl leelaka launa kritte, kad sahze ar Pahwestu strihde-tees. Tee Rohmas Pahwesti tobrihd, tas nu irr kahdi 800 gaddi atpakkat, bij leela gohda un warrâ; no wiinnu rohlahm tikke Keiseri un Kehnini eezelti un apstiprinati, un daschu labbu tee atkal nogruhde no krehfla nohst. Tannis gaddos Rohma waldija Pahwests Gregors tas septitais, wihrs no gudra prahta un maktiga spehka, kas gan gannija to Deewa gannamu pulku, bet ta apustuka Pehtera wahrdu ne likke wehra, kas sakka: „ne ka waldidami pahr ta Kunga daku.“ Winsch waldija stipraki wehl ne ka schihs pasfaules waldineeki un wiinna wahrs, ko winsch fazzija bij tas: ta ka to semmi walda diwi debbesu spihdekki, ta faule un mehnes, bet ta faule irr ta stipraka pahr wisseem, tapat arri

par zilweku behrneem diweem waldineekeem jawalda, Kehnineem un Pahwestam, bet tee Kehnini irr masaki par Kristus weetneeku. Ar scho wihrum sahze Keisers Indriks strihde-tees par to, kurrum krihtoht tohs biskapus un zittus basnizas kalpus eezelt, moi Pahwestam moi Keiseram. Indriks bij arridsan zeets ka akmis un wiinni abbi tiklam strihde-jahs, kamehr Pahwests wiinnu pawissam isflehdsch no kristigas draudses. Tahds, kam tas toreis notikke, tas bija ta ka pasuschanai nodohts; winsch ne drihsteja neweenâ basniza ee-eet eekschâ, wiinnu ne peenehme pee Deewa galda, wiinna behrnus ne kristija, un kad bij mirris, tad tahdu ne glabbaja semme. Kad Indrikam tas notikke, tad usreis bij bailigs palizzis un ismissis un ne dewahs meerâ, kamehr no Pahwesta dabujis peedohschanu. Pascha auksta seemas laikâ taisijahs us Staliu no-eet, un tur gaddijahs ka satikkahs ar Pahwestu weenâ pilli ko sauze Kanossa, un trihs deenas un naktis tur stahweja Keisers Indriks ka nabbags grehzineeks bassahm kahjahm ar willanu krehlu ween apgehrbts preefsch pils-wahrteem, peeluhgschanas pahtarus skaitidams un tik karsti un pasemmigi luhgdams, ka wisseem palikke schehl to dsirdohst. Wifs-wairak ta grawa leelmahte Mattilde kurrâ ta pils peederreja wiinnu aisluhdsch preefsch Pahwesta, kamehr tad eelaide eekschâ un peedohschanu sluddinaja. Keisers nu preezigi atkal greejahs atpakkat us Wahzsemmi, bet tahds ka jaw bij nepastahwigs, drihs atkal aismirfe ko bij apfohljiss un jauna strihdi gahje ar Pahwestu tikpatt ka ar saweem pascheem leel-lungeem. Dauds no scheem atkritte no wiinna kad Pahwests Gregors wiinnu no jauna isflehdsch no kristigas draudses un tadeht ka winsch sawu Keisera gohdu pamettis un tik

dsikti appaksch Pahwesta pasemmojees ne grib-
 beja wairs paklausiht. Lai nu nabbagam
 wihram ta firds wehl wairak fahpetu, winna
 pascha jauuakais dehlis Indriks peesittahs pee-
 teem eenaidneekem un farru zehle prett paschu
 tehwi. Schis dehlis Indriks, fo pehz fauze
 par Indriku to peektu, bij negants wiltneeks.
 Winsch melloja tehwa, fa buhschoht meeru
 darriht un peelabbinaja lai atstahjoht fawu
 farra spehku un nahkoht weens pats weenâ
 pilsehtâ ar dehlu satiktees. Tehws tizzeja
 winna wahrdeem, bet tâ fâ bij nahzis, dehlis
 likke firmo tehwi apzeetinacht un itt zeetâ
 tohrni paschâ dsikâ weetâ eelaiht eefschâ. To
 weetû taggad wehl rahda pee Rhein-uppes,
 fur nabbagam tehwa no dehla zeetums dsikâ
 pagrabbâ bij fataisihhts, fur uhdens pille no
 feenahm semmê, fur bij jadsihwo ar tschuh-
 fflahm un kirsakeem kohpâ, fur ilgu ilgu
 laiku ne dabbuja to deenas gaischuminu re-
 dseht. Ak tahdu besdeewigu dehlu! Deews
 sinn, fo wehl buhtu tehwa nodohmajis, ja
 schis zaur kahdu draugu paligu ne buhtu dab-
 bujis isbehgt, — nabbadfinam paschâ firmâ
 wezzumâ, ar Pahwesta lahsteem apkrautam
 bij jabehtg preeksch fawa dehla rohflahm us
 Pittikes pilsehtu, fur leelâ truhkumâ un nabba-
 dsibâ pehdigas dsihwibas deenas pawaddija.
 Weens pats no winna wezzeem fullaineem,
 Kurts wahrda, winnu ne atstahje un nabbagu
 wihru kohpe lihds pat mirschanas stundinau.
 Utraddahs, kas to Keisera lihki semmê glab-
 baja, bet wehl gulleja Pahwesta pasuddina-
 schana us winnu; neko darriht, bij atkal ja-
 iszett tas fahrks no semmes ahra un nolikke
 winnu kahdâ masâ basnizâ, kas jauna buhweta
 bet ne bij wis wehl eefwehtita, fur wehl 5
 gaddus stahweja wirf semmes. Ir tai weetâ
 Kurts wehl fawu wezzu kungu ne atstahje,
 bet pats leelâ truhkumâ buhdams turpat ween
 mitte un deen' un nakti par to aisgahjuschu
 dwehseli Deewu luhdse. Tas Kungs paklau-
 sija winna luhgschanu, — jaunam Keiseram
 dauds leeli kungi pahrmette fa winsch pee fa-
 wa tehwa flikti darrijis, un pascham warr-

buht arridsan firdi fahze graust tas tahrs,
 no fa stahw rakstihhts, fa tas ne mirst. Kei-
 sers pats luhdse Pahwestu lai nozelloht tohs
 pasuddinaschanas lahstus no tehwa fauleem,
 un kad to bij dabbujis, tad to lihki eewedde
 ar leelu gohdu Speieres pilsehtâ un turpat
 glabbaja ar wissu Keiseram peenahkamu gohdu.
 Wezzo Kurtu winna leelas ustizzibas deht
 wissi zeenija ar leelu zeenischanu un wehleja,
 lai pirmais ais Keisera fahrka eetohht winnu
 pawaddidams, — wihrs to gan darrija preeka
 affaras raudajohht, bet raugi, to preeku tik
 dauds ne warreja panest fâ tahs behdas fo bij
 iszeetis. Nomirre tai paschâ Speieres pil-
 sehtâ pahru neddetu pehz Keisera behrehm, un
 stahsta fa tanni paschâ azzumirkli, kad winsch
 dwehseli islaidis, wissi pilsehtas pulksteni
 fahkuschî swanniht, itt fâ pee pascha Keisera
 behrehm! Kas winnas kustinajis scho pulksti-
 nu mehlites, kad zilweki ne bij ne rohku pee-
 likkuschî klahht? — Gaddijahs fa ir Keisers
 Indriks tas peektais schai paschâ Speieres
 pilsehtâ nomirre 20 gaddus wehlati. Winsch
 arri kamehr fawâ gohda-krehflâ fehdeja meeru
 ne bij redsejis nekahdu un farrds ween bij
 stahwejis; nu usnahze paschâ pehdigâ gallâ
 nikna flimmiba, tâ fa wissas eefschas
 ehde augoni, un kad nu leelâs fahpês no-
 mirre, tad wissi laudis sabihjahs, jo wis-
 seem atskanneja aufis pulkstenihhts, weens
 pats — bet ar itt smalku behdigi flannedamu
 flannu! Tas bij tas pulkstens, kas wezzds
 laikds tahdâ weetâ tikke uszeltis, fur pasuddi-
 naja kahdu grehzineeku us nahwi, un kad ar
 scho pulksteniti swannija, tad sabihjuschees
 mette laudis kustu preekschâ un Deewam pa-
 wehleja pasuddinata grehzineeka dwehseli. —
 Kas tad nu winnu atkal kustinajis scho greh-
 zineeka pulksteniti paschâ tanni azzumirkli,
 kad Indriks tas peektais fawu dwehseli
 islaide? — Zilweki to jaw ne drihsteja dar-
 riht, — woi tē ne bija Deewa pirkshts? —
 Nu, mihki lassitaji, mehs to ne galwojam,
 woi tas teescham tâ notizzis ar scheem Deewa
 pulksteneem Speieres pilsehtâ, fâ stahsta

un kà lassa wehl wezzàs grahmatàs, — bet to gan jums galwojam kà tahdi lahsti wehl smaggi kas gukt us teem, kurreem kriht ta Kunga wahrds, 5 Mohf. 27, 15.: Molahdehts lai irr, kas sawu tehwi jeb sawu mahti nizzina, un wisseem laudim buhs fazzih: Amen! S. C—g.

Niklas Zrini, Sigetes Grahws.

(Beigums.)

Kamehr nahwes rohka Turku waldineeku bij aisrahwusi, winna karraspehki reisu reisehm bij darbojuschees eelaustees pilli eekschà. Diwi reises teem bij isdeweess eekschà kluht; bet abbas reises tee atkal tà dsihiti atpakkat, kà 7 tuhst. zilweku sawu gallu dabbuja.

Bet Zrini ar sawu ne uswarrejamu pulku wairs ne warreja pilli palikt, tadeht kà jau wissas mahjas bij fahkuschas degt; zaur to tam wajadseja dohtees atpakkat us to pehdigu muhri, kur stahweja pulwera tohrnis un kahdas masas mahjinas.

Sesdeenà 7tà Sept. Turki apschahwe scho muhri wissu deenu, un Leelwisirs taisijahs us sturmeschanu, kas bij 20ta trihsdesmit treiju deenu laika.

No saweem ustizzigeem beedreem, Zrinam wairak ne atlikte kà 600; (pulwera) bissables winnam bij deesgan, arri maises; bet uhdens peetruhke, un kad arri tahs mahjinas kas ap tohrna bij, fahze degt, tad tas redseja kà nu ta stunda bij nahkusi, kur tam Kristus kareotaju kahrtà sawa dsihwiba bij ja-atdohd.

8tà Sept. rihtà, janitschari leeleem pulkeem usstahjahs pee tilta, kas preeksch weenigeem wahrteem bij. Zrini pawehleja wissus leelusgabbalus kas wahrtds stahweja, peelahdeht ar kappatu dselsi un keshchu gabbaleem. Pats gehrbehs sawa gohda apgehrbà, melnà apseltità zeppure ar baltahm spalwahn galwà, un selta keshdi ap kaku; apjohsahs ar sawu wezzaku sohbinì fazzidams: ar scho es sawu pirmu gohdu esmu mantojis, ar scho es gribu mirt, Tà fataisijees tas nahf pee sawa

pulzina, kas klussi bet drohschi sawu wirsneeku gaida pee wahrteem, un tohs tà usrunna:

Sirds mihti brahti! Genaidneeks mums irr preekschà, leesmas mums wissapfahrt. Deews tas Kungs mums lihds schim irr palihdsejis sawu swehreschanu peepildiht. Genaidneeks muhs ne irr uswarrejis, jebchu winnam irr 12 reis tik dauds tuhstoschu, zif mums simtu. Kà mehs 34 deenas kohpà esam stahwejuschi wissas kauschanàs, tà paliksim kohpà schinni pehdigà zihnischana. Kà mannim lihds schim effat pakkatà gahjuschi, tà nahzeet man pakkatà us pehdigu uswarreschanu un eemantoschanu tahs muhschigas dsihwoschanas. Pee zilwekeem mums buhs muhschiga peeminneschana kà effam turrejuschees; pee Deewa mums buhs uswarretaja krohnis; pee Deewa fatiksimees. Us preekschu!"

Ar scheem wahrdeem wahrte atdarrijahs, un Turki tohs wakkà redsedami, pa tiltu eelausahs ar barreem. Bet no leeleem-gabba leem noschauti, winnu kahdi 600 no tilta eekritte gahwi. Pats Zrini stahw wahrtds, un ar sawu paschu rohku notauj dauds enaidneeku, kamehr ar dauds lohdehm fashauts, kriht pee semmes. Nu Turki ar warru pa wahrteem eekschà, un notauj tohs pehdigus stiprus wihrus, kas wehl pa weenam atlikte. Zrina kambarjunks tohp sanemts dsihws, un pee Leelwisira aiswests. Tas prassa: woi tohrni irr dauds selta? „Selta nekahda, atbild jauneklis; bet (pulwera) bissables dauds, un kamehr mehs schè runnagam, winsch fkrees gaisà — raugi jau leesmas tohrna juntà." Leelwisirs fatruhkahs to dsirdobt, jo no Turkeem pulks us pulku bij eelausijuschees pa wahrteem pilli eekschà; tadeht suhtija wehstneeschus lai nahloht schigli atpakkat; bet tik lihds tee bij aisfrehjuschi, kà tohrnis fapragst ar trohksni, woi paschas debbes fagahstohs, un 5 tuhst. Turku faplehti lohzeeki fkehje gaisà, un apklahje scho breefmigu kauschanas weetu.

Tahds bij fcha Unguru Simfona gals, kas ar faweem 2500 stipreem wihtreem preefsch tehwiu semmes fawu dsihwibu atdewe, un ta Kristus eenaidneeka spehku satreeze; jo paschi Turki ne leedsehs, ka pee weenas paschas Sigetes, winnu leelakais waldineeks pats ar 30 tuhft. zilweku, fawu gallu effoht dabbuschi. Bet Zrinam paleek faws gohdibas-trohnis.

Warrbuht daschs prassih: kapehz Wahz-semmes Keisers, kas ar 80 tuhft. kahneeku un 25 tuhft. jahneeku stahweja pee Raabes pilsehtas meerâ, ne nahze paliga fawam us-tizzigam Zrinam? Ta bij warrbuht nefapraschana woi bailiba; jo mehs labprahht ne gribbetu tizzeht ko zitti tannis laikos rakstijuschi, ka Keisera kattoku generali tadeht Zrinu effoht atstahjuschi bes paliga, ka tas bij greesees pee Ewangeliama gaischuma, kas zaur to Deewa kalpu Eutteru arri Unguru semme bij fahzis atspihdeht.

Lai buhtu ka buhdams; Zrina wahrds buhs peeminams kamehr peeminnehs, zil breefmigs Turks tanni laikâ wissahm Kristus tautahm bijis. Muhfu laikos tas irr wahrgulis un nespehjneeks, kas til ween wehl ar mohkahn welkabs; tobrihd tas bij milsu wihrs kas wissu Giropu gribbeja apriht, ka tas Asiu bij aprihjis. Unguru tauta bij ta, kas winnam wiss stipraki pretti turrejahs, kamehr Wahzsemmes Keiseri, diwisimt gaddu ar winnu karrojuschi, winna spehku salause. Bet ka Kristus laudis toreif eepreezinajahs, kad Zrini un winna pulks ta bij krittuschi, fawu tehwiu semmi un kristigu tizzibu aistahwedami, to redsam no tahs grahmatas ko tanni laikâ kahds Unguru deewabihjigs wihrs raksta fawam brahtam: „Par wolti tu nomohzees par tahdahm leetahm, kas noteek pehz Deewa ne-isdibbinajama padohma. Ne dohma jel, ka tas Kungs fawu draudsi irr

atstahjis, kad winnas eenaidneeki uswarr; winsch tikkai nokauj, ka tas atkal dsihwiu darritu. Ta mehs Deewa scheblastibu lihdschim effam nizzinajuschi, tad lai Deewa soh-diba, ko winsch mums ar Turku juhgu usleek, muhs wadda pee atgreeschanas. Mahzifimees pasemmotees appaksch Deewa rohkas. Dohmasim ne ween us to kas irr wihs semmes, bet apdohmasim, ka, kad Deews pahr mums uswedd tahdas leetas ko mehs par nelaimi turram, winsch tomehr faweem tizzigeem pestischanu gahda. Lai ne peelihpam pee laizigahm leetahm, bet lai allaschin effam sataisiti aiseet pee ta Kunga. Un lai wissa pasauledu uswarreta no Kristus eenaidneeka — kas par to? Mums tomehr irr fawa pilsehta: ta debbestiga Jerusalem? — F. S—g.

Jesus irr ta dsihwibas faule.

1.

Râ ta faul' scho pasantliht,
Ta mans Jesus manni filda,
Augli irr ko usfattiht,
Tur, fur Jesus firdi pilda.
Winna swehta luhgschana
Dwehselei dohd angloschan.

2.

Santliht luhko us scho semm',
Semme atdohd kuplus anglus,
Tas, kam Jesus firdi dsemm.
Ween leet wehrâ winna sohkus,
Ka winsch Jesum tizzedams,
Deewam fluktu patihlams.

3.

Brahti, mahfas, fristiti!
Messejeet ar Jesus pehdas!
Tohpeet winna swehtiti.
Winsch no juns dsibs wissas behdas,
To winsch darrihs laizigi;
Un pehz gallâ muhschigi.

Dr. Hamburger.

Br i h w d r i f f e h t.

No juhrmassas-gubernements augstas waldischanas puffes: Oberlehrer G. Bläse, Zenser. Zesgawâ, tai 22. Oktober 1856.

No. 233.